

Overzicht verwerking feedback van ervaringsdeskundigen

Maart 2020

Kader

De herziening van de Richtlijn Scheiding en problemen van jeugdigen is afgerond. Hieraan is een zorgvuldig en stapsgewijs proces voorafgegaan. De richtlijn is geactualiseerd op basis van nieuw wetenschappelijk onderzoek, praktijkkennis en cliëntervaringen. Het concept is getoetst door professionals in de praktijk. Daarnaast is in diverse fases van het proces commentaar opgehaald bij vertegenwoordigers uit de verschillende groepen. Deze feedback is grondig gewogen. Specifiek is in het kader van de commentaarfase van de herziening van de Richtlijn Scheiding en problemen van jeugdigen ook feedback verzameld bij ervaringsdeskundigen. De ontwikkelaars hebben dankbaar gebruik gemaakt van deze feedback bij de verbetering van de richtlijn. Bij de verwerking van de feedback hebben zij steeds een zorgvuldige afweging gemaakt, waarbij de aanwezigheid van 'evidence based' kennis het uitgangspunt vormde.

Verwerking feedback

Hieronder geven wij een overzicht van de belangrijkste feedbackpunten en de verwerking daarvan door de ontwikkelaars:

- *Belang van contact met beide ouders na scheiding*
Dit wordt in de richtlijn onderschreven. Kinderen hebben recht op contact en een band met beide ouders. Onderzoek laat duidelijk zien dat kinderen voor hun ontwikkeling op korte en lange termijn gebaat zijn bij een goede relatie met beide ouders. Hieraan is in de herziening van de richtlijn veel aandacht besteed.
=> Zie par. 2.4, 2,5 en 4.4.3 van de herziene richtlijn.
- *Informatie over overnachtingen bij beide ouders*
Deze informatie is in de herziene richtlijn en onderbouwing aanzienlijk bijgewerkt. Waar voorheen de nodige voorzichtigheid en terughoudendheid werd aangeraden met name bij het overnachten van jonge kinderen bij beide ouders, wordt nu onderbouwd weergegeven dat dit in veel gevallen niet bezwaarlijk is. Sterker nog: voor het opbouwen van een goede band met beide ouders is juist ook voor jonge kinderen van belang dat zij bij beide ouders slapen. De dagelijkse opvoeding en verzorging biedt mogelijkheden om deze band op te bouwen.
=> Zie par. 3.2. van de herziene richtlijn.
- *Aandacht voor de MASIC in de richtlijn*
Dit instrument is opgenomen in de richtlijn en onderbouwing. Hierbij is toegelicht dat in Nederland nog geen onderzoeksgegevens beschikbaar zijn over het gebruik, de validiteit en de

betrouwbaarheid. Aangezien het instrument nog niet zo lang wordt toegepast in situaties rondom scheiding in Nederland, kunnen nog geen uitspraken over de bruikbaarheid worden gedaan.
=> Zie par. 3.4 van de herziene richtlijn.

- *Aandacht voor de aanpak van Dr. C. Childres, die in de VS een methodiek heeft ontwikkeld voor situaties waarin kinderen een van de ouders niet meer willen zien ('parental alienation'), omschreven als 'attachment based trauma'*

De onderbouwing van deze methodiek en de methodiek zelf zijn nog niet wetenschappelijk vastgesteld. Er zijn onder meer geen 'peer reviewed' artikelen verschenen waarin deze methodiek beschreven is. Daarom kan slechts worden afgegaan op de informatie die dr. Childres zelf beschrijft vanuit zijn eigen onderzoek onder zijn eigen behandelgroep. Dit vormt onvoldoende 'bewijs' voor de werkzaamheid. Mocht er meer informatie komen over de onderbouwing of werkzaamheid dan zal deze informatie in Nederland ook worden bekeken.

- *Aandacht voor kennis over 'oudervervreemding/-verstoting/-onthechting'*

De ontwikkelaars zijn van mening dat het beschikbare onderzoek niet afdoende en overtuigend is en dat het van groot belang is om meningen en ervaringen niet te vermengen met wetenschappelijke kwaliteit. Veel artikelen zijn gepubliceerd in journals met een lagere wetenschappelijke status, zonder uitgebreide 'peer review' procedure. Een goede samenvatting van tekortkomingen van het huidig onderzoek is te lezen in de overzichtsstudie van Saini en collega's (2016), die vrijwel alle studies hebben bekeken die op dit gebied zijn uitgevoerd. Zij stelden een aantal methodologische tekortkomingen in deze studies vast en benadrukken dan ook dat er longitudinaal onderzoek moet komen met een gevarieerde steekproef. In de onderbouwing is meer te lezen over onderzoek hiernaar.

=> Zie par. 2.4 van de herziene richtlijn.

- *Aanpak complexe scheidingssituaties*

Op dit moment is er in de literatuur nog geen overeenstemming over oorzaken, achtergronden en aanpak bij complexe scheidingssituaties waarin kinderen één van de ouders niet meer zien. Bij de aanpassingen is onder meer informatie opgenomen waarin benadrukt wordt dat meerdere factoren een rol spelen, dat een eenzijdige blik kan leiden tot escalatie en polarisatie. Vanuit de praktijk wordt daarom mede gepleit voor een 'meersporenbeleid' waarin moet worden samengewerkt tussen rechtbanken, advocaten, hulpverleners en ouders.

=> Zie hoofdstuk 4 van de herziene richtlijn.

Tot slot

De herziene richtlijn is in januari 2020 door de betrokken beroepsverenigingen (BPSW, NIP en NVO) geautoriseerd. Daarna is de richtlijn als laatste stap klaar gemaakt voor publicatie. De richtlijn staat nu online en is te raadplegen via www.richtlijnenjeugdhulp.nl.